

İÇİNDEKİLER

Kemal Gözler ve Gürsel Kaplan, *İdare Hukuku Dersleri*, Bursa, Ekin, 21. Baskı, Haziran 2019, 800 s.

İDARE HUKUKUNUN BİLGİ KAYNAKLARI

I. Mevzuat.....	2
II. Mahkeme Kararları	3
III. Bilimsel Eserler	5
IV. İnternet Kaynakları.....	7
V. Kaynak Tarama	7

Birinci Kısım İDARE VE İDARE HUKUKU

Bölüm 1 İDARE KAVRAMI

Kamu İdaresi - Özel İdare Ayrımı	9
Organik Anlamda İdare-Fonksiyonel Anlamda İdare Ayrımı.....	10
I. İdare Organı (Organik Anlamda İdare).....	11
A. İdare Organının Yasama Organından Ayrılması	11
B. İdare Organının Yargı Organından Ayrılması.....	11
C. İdare Organının Yürütme Organından Ayrılması.....	12
1. Cumhurbaşkanı İdare ile Yakın İlişkiler İçindedir	13
2. Bakanlar da İdare ile Yakın İlişkiler İçindedir.....	15
3. Cumhurbaşkanı Yardımcısı da İdare ile Yakın İlişkiler İçindedir.....	15
II. İdarî Fonksiyon (Fonksiyonel Anlamda İdare).....	16
A. Maddî Kriter.....	17
-Maddî Kriterin Eleştirisi	18
B. Şeklî veya Organik Kriter.....	19
1. İdarî Fonksiyonun Yasama Fonksiyonundan Ayrılması.....	20
2. İdarî Fonksiyonun Yargı Fonksiyonundan Ayrılması	21
3. İdarî Fonksiyonun Hükümet Fonksiyonundan Ayrılması.....	22
C. İdarî Fonksiyonun Özellikleri	25
- İdarenin Faaliyet Alanı.....	26

Bölüm 2 İDARE HUKUKU

(Tanımı, Sistemleri, Gelişimi, Özellikleri, Kaynakları,
Uygulama Alanı, Bölümleri ve İlkeleri)

I. İdare Hukukunun Tanımı.....	27
II. İdare Hukuku Sistemleri.....	28

A. Anglo-Sakson Sistemi: Adli İdare Sistemi	28
B. Kara Avrupası Sistemi: İdarî Rejim	29
III. İdare Hukukunun Doğuşu ve Gelişimi	30
A. Fransa'da	30
B. Almanya'da	33
C. Türkiye'de	34
IV. İdare Hukukunun Özellikleri	35
1. İdare Hukuku Genç Bir Hukuk Dalıdır	35
2. İdare Hukuku "Tedvin (<i>Codifié</i>)" Edilmemiş Bir Hukuk Dalıdır	35
3. İdare Hukuku, Büyük Ölçüde, "İçtihadî (<i>Jurisprudentielle</i>)" Bir Hukuk Dalıdır	35
4. İdare Hukuku Bağımsız (<i>Autonome</i>) Bir Hukuk Dalıdır	36
5. İdare Hukuku "Statüsel (<i>Statutaire</i>)" Niteliktedir	36
6. İdare Hukuku İşlemleri "Tek-Tarafli (<i>Unilatérale</i>)"dır	37
7. İdare Hukukundan Doğan Uyuşmazlıklara İdarî Yargı Yerlerinde Bakılır	37
V. İdare Hukukunun Kaynakları	38
A. Asıl Kaynaklar	38
1. Yazılı Kaynaklar	38
2. Yazısız Kaynak: Örf ve Adet Hukuku	38
B. Yardımcı Kaynaklar	39
1. Yargısal İçtihatlar	39
2. Doktrin	41
VI. İdare Hukukunun Uygulama Alanı	42
A. Kamu Gücü Ölçütü	42
1. Hâkimiyet Tasarrufları (Kamu Gücü İşlemleri)	43
2. Temşiyet Tasarrufları (İşletme İşlemleri)	43
B. Kamu Hizmeti Ölçütü	44
1. İçtihat	44
<i>Blanco</i> Kararı	44
<i>Terrier</i> Kararı	45
<i>Feutry</i> Kararı	45
<i>Théront</i> Kararı	46
2. Doktrin	47
3. Kamu Hizmeti Kriterinin Yetersizliği (Kamu Hizmeti Kriterinin Çöküşü veya Krizi)	47
C. Günümüzdeki Durum	51
D. Kamu Gücü Ayrıcalık ve Yükümlülükleri	52
VII. İdare Hukuku ile Diğer Hukuk Dalları Arasındaki İlişkiler	57
VIII. İdare Hukukunun Bölümleri	57
A. Özel İdare Hukuku	58
B. Genel İdare Hukuku	58
IX. İdare Hukukuna Hâkim Olan İlkeler	60
A. Hukuk Devleti İlkesi	61
1. Tarihsel Gelişimi	61
a) Mülk-Devlet Anlayışı	61
b) Polis Devleti Anlayışı	62
c) Hazine Teorisi	63

2. Hukuk Devleti İlkesinin Gerekleri (Hukuk Devletinin Şartları).....	64
a) Hukuk Devletinin Genel Gerekleri (Devletin Hukuka Bağlılığının Şartları)	64
aa) Yasama Organı Hukuka Bağlı Olmalıdır	64
bb) Yargı Organı da Hukuka Bağlı Olmalıdır.....	64
cc) Yürütme Organı Hukuka Bağlı Olmalıdır.....	64
b) Hukuk Devletinin Özel Gerekleri (İdarenin Hukuka Bağlılığının Şartları)	65
aa) İdarenin Bütün Eylem ve İşlemleri Yargı Denetimine Tâbi Olmalıdır.....	65
bb) Hâkimler Bağımsız ve Teminatlı Olmalıdır.....	65
cc) İdarenin Faaliyetleri Önceden Bilinebilir Olmalıdır	66
dd) Hukukî Güvenlik İlkesi ve Geçmişe Etki Yasası	67
ee) Diğer Gereklere	68
B. Eşitlik İlkesi.....	69
1. Hukukî Niteliği.....	69
2. Muhatapları.....	69
3. Çeşitleri.....	70
a) Mutlak Eşitlik.....	70
b) Nispi Eşitlik	71
C. İdarenin Kanuniliği İlkesi.....	71
1. Kanuna Dayanma İlkesi (İdarenin <i>Secundum Legem</i> Özelliği).....	72
2. Kanuna Aykırı Olmama İlkesi (İdarenin <i>Intra Legem</i> Özelliği)	73

İkinci Kısım İDARİ TEŞKİLÂT

Bölüm 3

İDARİ TEŞKİLÂTA HÂKİM OLAN TEMEL İLKELER

I. Merkezden Yönetim İlkesi	75
A. Tanımı.....	75
B. Merkezden Yönetimin Özellikleri.....	76
C. Merkezden Yönetimin Yarar ve Sakıncaları	77
1. Merkezden Yönetimin Yararları.....	77
2. Merkezden Yönetimin Sakıncaları.....	77
D. Yetki Genişliği İlkesi	78
II. Yerinden Yönetim (Adem-i Merkeziyet) İlkesi.....	79
A. Genel Olarak	80
B. Yerinden Yönetimin Varlık Şartları	80
1. Kamu Tüzel Kişiliği	80
2. Özerklik	81
3. Vesayet Denetimi	82
C. Yerinden Yönetimin Çeşitleri	83
1. Yer Yönünden Yerinden Yönetim (Mahallî Adem-i Merkeziyet): Yerel Yönetimler (Mahallî İdareler)	83
2. Hizmet Yönünden Yerinden Yönetim (Hizmet Adem-i Merkeziyeti).....	85

3. Hizmet Yönünden Yerinden Yönetim Kuruluşları ile Yer Yönünden Yerinden Yönetim Kuruluşları Arasındaki Farklılıklar.....	86
D. Yerinden Yönetimin Yarar ve Sakıncaları.....	87
1. Yerinden Yönetimin Yararları.....	87
2. Yerinden Yönetimin Sakıncaları.....	88
III. Kamu Tüzel Kişiliği.....	89
A. Genel Olarak Kişilik Kavramı.....	89
B. Kamu Tüzel Kişileri.....	92
1. Devlet.....	92
2. Diğer Kamu Tüzel Kişileri.....	94
3. Devlet ile Diğer Kamu Tüzel Kişilerinin Karşılıklı Durumları.....	95
C. Kamu Tüzel Kişiliğinin Belirlenmesi (Kamu Tüzel Kişilerinin Özel Hukuk Tüzel Kişilerinden Ayrılması Sorunu).....	96
1. Anayasayla, Kanunla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Nitelendirme.....	96
2. Anayasayla, Kanunla ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Nitelendirme Yoksa.....	98
a) Birinci Şart: Tüzel Kişi, Devlet Tarafından Kurulmuş Olmalıdır.....	98
b) İkinci Şart: Tüzel Kişi Kamu Gücü Ayrıcalıklarıyla Donatılmış Olmalıdır.....	100
D. Kamu Tüzel Kişiliği Şartlarının Örnekler Üzerinde Uygulanması.....	101
E. Kamu Tüzel Kişiliği Konusunda Çeşitli Uyarılar.....	103
F. Kamu Tüzel Kişiliğine Sahip Olan ve Olmayan Teşkilâtlar.....	105
G. Kamu Tüzel Kişilerinin Türleri.....	107
1. Merkezden Yönetim - Yerinden Yönetim Kamu Tüzel Kişileri.....	107
2. Kamu İdareleri - Kamu Kurumları.....	108
H. Kamu Tüzel Kişiliğine Sahip Olmanın Sonuçları.....	110
1. Tüzel Kişiliğe Sahip Olmanın Sonuçları: Genel Hukuk Açısından Tüzel Kişilere Tanınan Hak ve Fiil Ehliyetinden Yararlanırlar.....	110
2. Kamu Tüzel Kişiliğine Sahip Olmanın Sonuçları: En Az Bir Konuda Kamu Hukukuna Tâbi Olma.....	111
IV. İdarenin Bütünlüğü İlkesi: Hiyerarşi ve Vesayet.....	112
A. Hiyerarşi.....	113
1. Kavram.....	113
2. Hiyerarşik Amir.....	114
3. Hiyerarşik Gücün Kapsamı.....	116
a) Kişiler Üzerinde Hiyerarşik Yetkiler.....	116
b) İşlemler Üzerinde Hiyerarşik Güç.....	117
4. Hiyerarşi Yetkisinin Özellikleri.....	118
5. Hiyerarşi Yetkisine Tâbi Olmayanlar.....	119
B. İdarî Vesayet.....	120
1. İdarî Vesayetın Amacı, Dayanağı ve Tanımı.....	120
2. İdarî Vesayetın Özellikleri.....	121
3. Hiyerarşi ile İdarî Vesayet Arasındaki Farklar.....	122
4. İdarî Vesayet - Medenî Vesayet Karşılaştırması.....	123
5. Vesayet Makamının Sahip Olduğu Yetkiler (İdarî Vesayet Yetkisinin Kapsamı).....	123
a) Kişiler Üzerinde İdarî Vesayet Yetkileri: Geçici Olarak Görevden Uzaklaştırma.....	124

b) İşlemler Üzerinde İdarî Vesayet Yetkileri: İptal, Onama, Değiştirerek Onama, Yeniden Görüşülmesini İsteme ve Erteleme Yetkileri.....	125
6. Hukukîlik ve Yerindelik Açısından Vesayet Denetimi.....	130
7. Vesayet Makamının İşlemlerinin Hukukî Niteliği ve Yargısal Denetimi	131

Bölüm 4 İDARÎ TEŞKİLÂT

Alt Bölüm 1.- Merkezî İdare (Devlet İdaresi)..... 134

I. Merkezî İdarenin Başkent Teşkilâtı (Devlet İdaresinin Merkez Teşkilâtı)..... 136

A. Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı	137
1. Statüsü	138
2. Görev ve Yetkileri	138
a) Cumhurbaşkanının Genel Yürütme Görev ve Yetkisi	138
b) Cumhurbaşkanının Diğer İdarî Görev ve Yetkileri	138
c) Cumhurbaşkanının Atama Yetkisi	139
d) Yetki Devri	141
3. Cumhurbaşkanının İşlemleri.....	141
a) Cumhurbaşkanının Bireysel İşlemleri: Cumhurbaşkanlığı Kararları.....	142
b) Cumhurbaşkanının Düzenleyici İşlemleri	143
4. Cumhurbaşkanına Vekâlet	143
5. Cumhurbaşkanlığı Teşkilâtı.....	144
a) Cumhurbaşkanlığı İdarî İşler Başkanlığı	144
b) İdarî İşler Başkanlığının Alt Birimleri (Genel Müdürlükler).....	145
c) Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları	146
d) Cumhurbaşkanlığı Ofisleri.....	146
e) Cumhurbaşkanlığına Bağlı, Cumhurbaşkanlığı ile İlgili veya İlişkili Kurum ve Kuruluşlar.....	146
f) Devlet Denetleme Kurulu.....	148
6. Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları	150
B. Bakanlar ve Bakanlıklar	151
1. Bakanların Statüleri	152
2. Bakanların Görev ve Yetkileri.....	152
3. Bakanların Sorumlulukları	155
4. Bakan Yardımcıları.....	156
5. Bakan Müşavirliği	156
6. Bakanlık Teşkilâtı.....	156
a) Bakanlık Merkez Teşkilatı	157
b) Bakanlık Taşra Teşkilatı	157
c) Bakanlık Yurtdışı Teşkilatı	157
d) Bağlı, İlgili ve İlişkili Kurum ve Kuruluşlar	157
C. Başkentteki Yardımcı Kuruluşlar	160
1. Danıştay.....	161
2. Sayıştay.....	164
3. Millî Güvenlik Kurulu	165
4. Yüksek Askerî Şûra	167

II. Merkezî İdarenin Taşra Teşkilâtı (Devlet İdaresinin Mülkî Teşkilâtı)	168
A. İl İdaresi	169
1. Vali	169
a) Atanması ve Görev Süresi	169
b) Statüsü	170
c) Görev ve Yetkileri	171
2. İl İdare Şube Başkanları (İl Müdürleri)	173
3. İl İdare Kurulu	174
B. İlçe İdaresi	174
1. Kaymakam	175
a) Atanması ve Statüsü	175
b) Görev ve Yetkileri	176
2. İlçe İdare Şube Başkanları (İlçe Müdürleri)	177
3. İlçe İdare Kurulu	177
Tarihsel Bilgi: Bucak İdaresi	178
C. Bölge Teşkilatları	178
Alt Bölüm 2.- Yerinden Yönetim Kuruluşları	179
I. Yer Yönünden Yerinden Yönetim Kuruluşları: Mahallî İdareler	179
A. İl Özel İdaresi	181
1. Tanımı, Düzenlenişi, Kuruluşu	181
2. Görev ve Yetkileri	183
3. Gelirleri ve Bütçesi	183
4. Organları	183
a) İl Genel Meclisi	183
b) İl Encümeni	185
c) Vali	185
B. Belediye İdaresi	186
1. Genel Olarak: Sayılar, Kanunlar ve Tanım	186
2. Kurulması	187
3. Görev ve Yetkileri	188
4. Bütçesi ve Gelirleri	189
5. Organları	189
a) Belediye Meclisi	189
b) Belediye Encümeni	190
c) Belediye Başkanı	191
C. Büyükşehir Belediyesi (Büyükşehir ve Büyükşehir İlçe Belediyeleri)	192
1. Düzenleyen Kanunlar	192
2. Tanımı ve Türleri	193
3. Sınırları	193
4. Görev, Yetki ve Sorumlulukları	193
5. Organları	194
6. Gelirleri ve Bütçesi	195
D. Köy İdaresi	196
1. Sayılar, Anayasal Temel ve Tanım	196
2. Kurulması ve Kaldırılması	197

3. Köyün Görev ve Yetkileri.....	198
4. Köyün Organları.....	198
a) Köy Derneği.....	198
b) Köy İhtiyar Meclisi	199
c) Muhtar	199
d) Köy Personeli.....	200
5. Köy Bütçesi ve Gelirleri.....	200
E. Mahallî İdare Birlikleri	200
II. Hizmet Yönünden Yerinden Yönetim Kuruluşları (Kamu Kurumları).....	202
A. Kavram ve Varlık Nedeni.....	202
B. Kamu Kurumlarının Ortak Özellikleri.....	203
1. Kamu Kurumları Bir Tüzel Kişidir (Tüzel Kişilik İlkesi).....	204
2. Kamu Kurumları Bir Kamu Tüzel Kişisidir (Kamu Tüzel Kişiliği İlkesi).....	204
3. Kamu Kurumları Bir Kamu İdaresine Bağlıdır (Vesayet Denetimine Tabidir) (Bağlılık İlkesi)	205
4. Kamu Kurumları Özerktirler (Özerklik İlkesi)	206
5. Kamu Kurumları Birer Uzmanlık Kuruluşudur (Uzmanlık İlkesi).....	207
C. Kamu Kurumlarının Kurulması ve Kaldırılması	208
1. Kurulmaları.....	208
2. Kaldırılmaları	209
D. Kamu Kurumlarının “Kamuya Yararlı Kurumlar”dan Ayrılması.....	211
E. Kamu Kurumlarının Çeşitleri.....	213
1. Millî Kamu Kurumları	213
a) İdarî Kamu Kurumları	214
b) İktisadî Kamu Kurumları: KİT’ler.....	214
aa) Türleri	215
aaa) İktisadi Devlet Teşekkülleri.....	215
bbb) Kamu İktisadi Kuruluşları.....	215
ccc) Müesseseler	215
ddd) Bağlı Ortaklıklar	216
eee) Kamu İştirakleri.....	216
bb) KİT’lerin Özellikleri	216
c) Sosyal Kamu Kurumları.....	217
d) Bilimsel, Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları	217
e) Düzenleyici ve Denetleyici Kamu Kurumları: Bağımsız İdarî Otoriteler.....	220
f) Cumhurbaşkanlığı Ofis Başkanlıkları.....	223
2. Mahallî Kamu Kurumları	225
a) Büyükşehir Su ve Kanalizasyon İdareleri.....	225
b) İETT ve EGO.....	225
-İl Özel İdaresi ve Belediye Şirketleri, Mahallî Kamu Kurumu mudur?	225
-Bölgesel Kamu Kurumları	226
-Bütçe Çeşitleri Ve Bütçelerine Göre Kamu Kurum ve Kuruluşları	227
II. Kamu Kurumu Niteliğinde Meslek Kuruluşları	228
A. Ortak Özellikleri.....	229
B. Meslek Kuruluşlarının Görev ve Yetkileri.....	232

Üçüncü Kısım İDARÎ İŞLEMLER

Bölüm 5 İDARÎ İŞLEM KAVRAMI

I. İdarî İşlemin Tanımı	234
II. İdarî İşlemin Yasama ve Yargı İşlemlerinden Ayrılması	238
A. İdarî İşlemin Yasama İşlemlerinden Ayrılması	238
B. İdarî İşlemin Yargı İşlemlerinden Ayrılması	240
1. Kural: Organik Kriter (Yargı Organından Çıkma)	240
2. İstisna: Maddî Kriter (Yargı Organlarının İdarî İşlemleri).....	241
C. İdarî İşlemlerin “Hükûmet Tasarrufları”ndan Ayrılması	242
III. İdarî İşlemlerin Türleri.....	246
A. Tek-Yanlı ve İki-Yanlı İdarî İşlemler Ayrımı	246
1. Tek-Yanlı İdarî İşlemler.....	247
2. İki-Yanlı İdarî İşlemler (İdarî Sözleşmeler).....	247
B. Bireysel İdarî İşlemler - Düzenleyici İdarî İşlemler Ayrımı.....	248
IV. İdarî İşlemlerin Özellikleri	251
A. İcraîlik.....	251
B. Re'sen İcra Edilebilirlik.....	253
C. Hukuka Uygunluk Karinesi	255

Bölüm 6 BİREYSEL İŞLEMLER (İDARÎ KARARLAR)

I. İdarî Kararların Çeşitleri	257
A. Maddî Açından Tasnif	258
B. İçeriklerine Göre Tasnif	260
C. Muhatapları Üzerindeki Etkilerine Göre Tasnif	262
D. Açıklanan İradenin Sayısı ve Usûlüne Göre Tasnif.....	263
E. İşlemi Yapan Makama Göre Tasnif.....	264
F. Açıklanan İradenin Şekline Göre Tasnif	264
1. Sarîh Kararlar	264
2. Zımnî Kararlar.....	265
G. İsteğe Bağlı Olup Olmamlarına Göre Tasnif.....	267
H. İcraî Olup Olmamlarına Göre Tasnif.....	268
1. İcraî İşlemler	268
2. İcraî Olmayan İşlemler.....	268
a) Hazırlık İşlemleri (Ön İşlemler)	269
b) Teyit Edici İşlemler	270
c) İç Düzen İşlemleri	270
aa) Sirkülerler.....	270
bb) Direktifler.....	271
cc) Hizmet İçi Tedbirler.....	272
d) Enformel İdarî İşlemler.....	273

II. İdarî İşlemlerin Unsurları	273
A. Yetki Unsuru	274
1. “Yetki Kuralları” (İdare Hukukunda Yetkilerin Ortak Özellikleri)	275
2. “Yetki Kuralları”nın İstisnaları (Yetkisizliği Gideren Hâller)	276
a) Fiilî Memur Teorisi	276
aa) Görünüşte Memur	276
bb) Zaruri Memur	277
b) Yetkilerin Paralelliği İlkesi	278
c) Yetki Devri-İmza Devri	279
aa) Konuları	280
bb) Şartları	281
cc) Sonuçları	283
dd) Türk Pozitif Hukukunda Yetki Devrine İlişkin Hükümlerin Açıklanması ve Eleştirisi	285
d) Vekâlet	286
aa) Birinci Tür Vekâlet: Vekâlet Verme (<i>Suppléance</i>)	286
bb) İkinci Tür Vekâlet: Vekâleten Atama (<i>Intérim</i>)	287
e) Cari İşlerin Yürütülmesi	288
3. Yetki Çeşitleri	289
a) Kişi Bakımından Yetki (<i>Ratione Personae</i> Yetki)	289
b) Konu Bakımından Yetki (<i>Ratione Materiae</i> Yetki)	289
c) Yer Bakımından Yetki (<i>Ratione Loci</i> Yetki)	290
d) Zaman Bakımından Yetki (<i>Ratione Temporis</i> Yetki)	291
4. Yetki Unsurunda Sakatlık Halleri	292
a) Fonksiyon Gaspı	293
b) Yetki Gaspı	294
c) Yetki Tecavüzü	296
d) Ağır ve Bariz Yetki Tecavüzü	299
B. Şekil Unsuru	299
1. Genel Olarak	299
2. Yazılılık Kuralının Kapsamı: İdarî İşlemin Metninde Neler Bulunmalıdır?	301
C. Usûl Unsuru	305
1. Teklif Usûlü	306
2. Danışma Usûlü	307
3. Çelişme Usûlü (Savunma Hakkı)	310
4. Her Bir Durumun Özel Olarak İncelenmesi İlkesi	313
5. Usûlde Paralellik İlkesi	313
6. Usûl Kurallarına Aykırılığın Müeyyidesi: Usûl Sakatlığı	315
D. Sebep Unsuru	317
1. Genel Olarak	317
2. Sebep Unsurunun Kanunlarda Düzenlenme Biçimleri	318
a) Sebebin Açıkça Belirtilmesi	318
b) Sebebin Belirsiz Kavramlarla İfade Edilmesi	318
c) Sebebin Hiç Belirtilmemesi	319
3. Sebep Unsurunda Sakatlık Hâlleri	320

E. Konu Unsuru.....	322
1. Genel Olarak	322
2. Konu Unsurunda Sakatlık Halleri	323
a) Konunun İmkânsız Olması.....	323
b) Konunun Kanuna Aykırı Olması (Kanunu İhlâl).....	323
aa) Pozitif Kanuna Aykırılık.....	324
bb) Negatif Kanuna Aykırılık.....	325
c) Sebep ile Konu Arasındaki Kanunun Öngördüğü İlliyyet Bağının Yokluğu	326
d) Sebep ile Konu Arasında Ölçüsüzlük Bulunması	327
3. Bağlı Yetki.....	327
4. Takdir Yetkisi.....	328
a) Tanım ve Örnekler.....	328
b) Takdir Yetkisi İdarî İşlemin Hangi Unsurunda Olabilir?.....	329
c) Bağlı Yetki, Takdir Yetkisi ve Değerlendirme Marjı Arasındaki Farklar.....	330
d) İdarenin Takdir Yetkisine Sahip Olduğu Nasıl Anlaşılır?.....	330
e) Takdir Yetkisinin Varlık Nedeni: Yerindelik Meselesi	332
f) Takdir Yetkisinin Niteliği: Takdir Yetkisi, İdarenin Hukuka Bağlılığı İlkesinin Bir İstisnası veya Sınırı Değildir.....	333
f) Takdir Yetkisinin Yargısal Denetimi Mümkün Değildir	334
g) Takdir Yetkisinin Denetlenemeyeceği Kuralının İstisnaları.....	334
aa) Açık Takdir Hatası	334
bb) Ölçülülük İlkesine Aykırılık	335
F. Amaç Unsuru	336
1. Yetki Saptırması Halleri (Amaç Bakımından Hukuka Aykırılık Çeşitleri).....	337
a) Kamu Yararı Dışında Bir Amaçla Yapılmış İşlemler.....	337
b) Özel Maksudı Aşan İşlemler	339
2. Yetki Saptırmasının Sınırları.....	340
a) Bağlı Yetki Hali.....	340
b) Maksatların Çokluğu Hali	341
3. Yetki Saptırmasının Özel Bir Türü: Uşûl Saptırması	342
III. İdarî İşlemlerin Hukuka Aykırılığının Müeyyideleri: İptal ve Yokluk	343
A. İptal.....	343
B. Yokluk	344
1. Maddî Yokluk	344
2. Yok Hükmünde Sayma (Yokluk Benzeri, Ağır ve Apaçık Sakatlıklardan Dolayı Yokluk).....	346
a) Fonksiyon Gaspıyla Sakat İşlemler.....	346
b) Ağır ve Bariz Yetki Tecavüzüyle Sakat İşlemler	346
c) “Fiilî Yol” Oluşturan İşlemler	347
d) Düzmece Atamalar	347
e) Yaş Koşuluna Uymayan Atamalar.....	347
f) Kanunla Öngörülmiş Yokluk Hükmünde Sayma Hâli	348
Yok Hükmünde Saymanın (Yokluk Benzerinin) Sonuçları.....	349
Yok Hükmünde Sayma ile İptal Arasındaki Farklar	350

IV. İdarî İşlemlerin Yürürlüğe Girmesi	350
A. Düzenleyici İşlemlerin Yürürlüğe Girmesi: Yayın.....	351
B. Bireysel İşlemlerin Yürürlüğe Girmesi.....	352
1. İlgilisinin Lehine Olan İşlemlerin Yürürlüğe Girmesi: İmza	353
2. İlgilisinin Aleyhine Olan İşlemlerin Yürürlüğe Girmesi: Tebliğ.....	353
C. İdarî İşlemlerin İlgililerine Duyurulmasının ve Duyurulmamasının Sonuçları (Etkileri).....	354
1. İdarî İşlemlerin İlgililerine Duyurulmasının Sonuçları.....	354
2. İdarî İşlemlerin İlgililerine Duyurulmamasının Sonuçları (İmzalanmış Ama Duyurulmamış İşlemlerin Doğuracağı Sonuçlar).....	355
D. İdarî İşlemlerin Geriye Yürümezliği İlkesi.....	356
E. İdarî İşlemlerin Geriye Yürümezliği İlkesinin İstisnaları.....	357
V. İdarî Kararların İcrası	358
A. İdarî Kararın Muhatapları Tarafından Kendiliğinden İcrası (Gönüllü İcra).....	359
B. İdarî Kararların Adlî Makamlar Tarafından İcrası (Adlî İcra).....	360
C. İdarî Kararların İdare Tarafından İcrası (Re'sen İcra).....	360
1. Cebir Kullanmaksızın Re'sen İcra.....	361
2. Cebir Kullanarak Re'sen İcra (Cebri İcra).....	361
D. İdarî Kararların Müeyyideleri.....	364
1. Cezaî Müeyyideler.....	364
2. İdarî Müeyyideler.....	364
a) Genel İdarî Müeyyide: “Emre Aykırı Davranış Kabahati” (Kabahatler Kanunu, m.32).....	365
b) Çeşitli İdarî Müeyyideler : Para Cezaları, Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi, Elkoyma, Yıkım, İşyerinin Kapatılması vs.....	365
c) İdarî Müeyyidelerin Verilmesi ve Uygulanması Usûlü.....	367
3. İdarî Müeyyide-Cezaî Müeyyide Karşılaştırması.....	368
VI. İdarî İşlemlerin Sona Ermesi	369
A. İdarenin İradesi Dışındaki Sebepler.....	369
1. İptal.....	370
2. Sürenin Dolması.....	370
3. İnfisahî Şartın Gerçekleşmesi.....	370
4. Maddî Sebepler.....	371
B. İdarenin İradesine Bağlı Sebepler.....	371
1. İlga.....	371
a) Düzenleyici İşlemlerin Geri Alınması.....	371
b) Bireysel İşlemlerin Geri Alınması.....	372
2. Geri Alma.....	373
a) Düzenleyici İşlemlerin Geri Alınması.....	373
b) Bireysel İşlemlerin Geri Alınması.....	374
-Hak Yaratıcı Olan ve Olmayan İşlemler.....	376

Bölüm 7

DÜZENLEYİCİ İŞLEMLER

Düzenleyici İşlemlerin Tanımı	378
I. İdarenin Düzenleme Yetkisi	379
A. İdarenin Düzenleme Yetkisinin Kaynağı.....	380
B. İdarenin Düzenleme Yetkisinin Nitelikleri	381
1. İdarenin Düzenleme Yetkisinin “ <i>İntra Legem</i> ” Niteliği (Düzenleyici İşlemlerin Kanuna Uygun Olması Özelliği)	382
2. İdarenin Düzenleme Yetkisinin “ <i>Secundum Legem</i> ” Niteliği (Düzenleyici İşlemlerin Kanuna Dayanması Özelliği)	382
a) Kural.....	382
b) İstisnalar (Türk Pozitif Hukukunda Aslı Düzenleme Yetkisi Örnekleri).....	383
C. İdarenin Düzenleme Alanı	384
II. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (Olağan Dönem)	385
A. Yetki Unsuru	387
B. Konu Unsuru	387
1. Yasak Alan: Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Düzenlenemeyecek Konular	388
a) Yürütme Yetkisine İlişkin Olmayan Konular	388
b) Kişinin Hakları ve Hürriyetleri ile Siyasî Haklar ve Ödevler	389
c) Anayasada Münhasıran Kanunla Düzenlenmesi Öngörülen Konular.....	390
d) Kanunda Açıkça Düzenlenen Konular.....	391
2. Mahfuz Alan: Münhasıran Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Düzenlenmesi Gereken Konular	392
3. İhtiyarî Alan: Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle veya Kanunla Düzenlenebilecek Alan	394
C. Usûl ve Şekil Unsuru	395
D. Denetim Unsuru.....	395
E. Hukukî Gücü.....	396
G. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile Kanun Hükmünde Kararnameler Arasında Karşılaştırma	398
H. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile Tüzükler Arasında Karşılaştırma	399
III. Olağanüstü Hâl Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri	400
A. Yetki Unsuru	400
B. Sebep Unsuru.....	400
C. Usûl ve Şekil Unsuru	401
D. Konu Unsuru	401
E. Süre Unsuru	402
F. Yer Unsuru	403
G. Denetim Unsuru.....	403
IV. Yönetmelikler	405
A. Yetki	405
B. Konu	406
C. Sebep.....	406
D. Usûl	406
E. Şekil Unsuru	406

E. Yargısal Denetim	407
G. Yönetmeliklerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Denetimi	407
V. İdarenin Diğer Düzenleyici İşlemleri: “Adsız Düzenleyici İşlemler”	411
VI. 2017 Anayasa Değişiklikleriyle Kaldırılan Yürütme Organının Düzenleyici İşlemleri	412
A. Kanun Hükmünde Kararnameler	413
1. Olağan Dönem Kanun Hükmünde Kararnameleri	413
2. Sıkıyönetim ve Olağanüstü Hâl Kanun Hükmünde Kararnameleri	413
B. Tüzükler	414
C. Bakanlar Kurulu veya Başbakanlık Tarafından Çıkarılan Yönetmelikler ve Diğer Düzenleyici İşlemler Hakkında Bir Açıklama	415
VII. Düzenleyici İdarî İşlemler Arasında Hiyerarşi Sorunu	416
VIII. Bireysel İşlemler ile Düzenleyici İşlemler Arasındaki Hiyerarşi	417

Bölüm 8

İDARÎ SÖZLEŞMELER

I. Sözleşme Kavramı ve İdarenin Sözleşmelerinin İdarenin Tek-Yanlı İşlemlerinden Ayrılması Sorunu	419
II. İdarenin Özel Hukuk Sözleşmeleri-İdarî Sözleşmeler Ayrımı (İdarî Sözleşmelerin Kriterleri)	421
A. Teşriî Kriter (Kanunla Nitelendirme)	422
1. Doğrudan Nitelendirme	422
2. Sözleşmenin Tâbi Olduğu Hukukî Rejimin Kanunla Belirlenmesi	422
3. Sözleşmeden Kaynaklanacak Uyuşmazlıkların Tâbi Olduğu Yargı Düzeninin Kanunla Belirlenmesi	423
B. İctihadî Kriterler	423
1. Organik Kriter	423
a) Sözleşmenin Konusu Bir Kamu Hizmetinin Yürütülmesine İlişkin Olmalıdır (Kamu Hizmeti Kriteri)	423
b) Veya Sözleşme, Özel Hukuku Aşan Hükümler İçermelidir (Aşan Hükümler Kriteri)	423
2. Maddî Kriter	425
C. Türk Hukukunda İdarî Sözleşme Olarak Kabul Edilen Sözleşmeler	428
III. İdarî Sözleşmelerin Temel Tipleri (Türleri)	430
A. İdarî Sözleşmelerin Klasik Tipleri (Türleri)	431
1. İmtiyaz Sözleşmeleri	431
2. İltizam Sözleşmeleri	431
3. Müşterek Emanet Sözleşmesi	432
4. Kamu İstikraz Sözleşmeleri	432
5. İdarî Hizmet Sözleşmeleri	433
B. İdarî Sözleşmelerin Yeni Tipleri	433
C. İsimsiz İdarî Sözleşmeler	436
IV. İdarî Sözleşmelerin Akdedilmesi: Kamu İhalesi	437
A. Genel Olarak	437
B. Kamu İhalesini Düzenleyen Kanunlar	439
1. Genel İhale Usûlü Kanunu: Yoktur	439

2. Özel İhale Usûlleri.....	440
3. En Özel İhale Usûlleri.....	440
C. 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun Kapsamları.....	441
1. 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun Kapsamı.....	441
2. 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun Kapsamı.....	442
3. Hangi Durumda 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu ve Hangi Durumda 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Uygulanır?.....	442
D. Kamu İhalelerine Hâkim Olan İlkeler.....	444
E. İhale Usûlleri.....	447
1. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun Öngördüğü İhale Usûlleri.....	447
a) Kapalı Teklif Usulü.....	447
b) Belli İstekliler Arasında Kapalı Teklif Usulü.....	447
c) Açık teklif Usûlü.....	447
d) Pazarlık Usûlü.....	447
e) Yarışma Usûlü.....	448
2. 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun Öngördüğü İhale Usûlleri.....	448
a) Açık İhale Usûlü.....	448
b) Belli İstekliler Arasında İhlale Usûlü.....	449
c) Pazarlık Usûlü.....	449
Doğrudan Temin.....	450
Tasarım Yarışmaları.....	450
F. İhale Süreci.....	450
1. Hazırlık Aşaması.....	450
2. İlân Aşaması.....	451
3. İhale Dokümanının Alınması Aşaması.....	452
4. Tekliflerin Sunulması Aşaması.....	452
5. Tekliflerin Değerlendirilmesi Aşaması.....	452
6. Sonuçlandırma Aşaması (İhalenin İptal Edilmesi veya İhale Kararının Alınması).....	452
a) İhalenin İptal Edilmesi.....	453
b) İhale Kararının Alınması.....	453
7. Sözleşme Aşaması.....	454
G. Kamu İhale Sözleşmeleri.....	456
1. Kamu İhale Sözleşmelerinin İçeriklerinin Düzenlenmesi.....	456
2. Kamu İhale Sözleşmelerinin Türleri.....	456
3. Kamu İhale Sözleşmelerinin Hukukî Niteliği.....	456
H. Kamu İhale Uyuşmazlıklarının Çözümü (Başvuru Yolları).....	458
1. İdarî Çözüm (İdarî Başvuru Yolları).....	458
a) İdareye Şikâyet Başvurusu.....	459
b) Kamu İhale Kurumuna İtirazen Şikâyet Yolu.....	459
2. Yargısal Çözüm (Yargısal Başvuru Yolu).....	460
a) İstekli ve Adaylar Tarafından Şikâyet Konusu Yapılması Gereken İşlemler....	461
b) Diğer İşlemler.....	461
V. İdarî Sözleşmelerin Biçimi.....	462
A. Anlaşma.....	462
B. Şartnameler.....	463

VI. İdarî Sözleşmelerin Uygulanması (Tarafların Karşılıklı Hak ve Borçları).....	464
A. Sözleşmecinin Borçları	464
1. Şahsen İfa.....	464
2. Sözleşme ve Şartname Hükümlerine Uygun, Tam ve Zamanında İfa	464
3. Dürüst İfa	464
B. Sözleşmecinin Hakları.....	465
1. Ücret Hakkı.....	465
2. Tazminat Hakkı	465
C. İdarenin Borçları.....	465
D. İdarenin Hak ve Yetkileri	465
1. Denetim ve Yönlendirme Yetkisi	465
2. Müeyyide Uygulama Yetkisi.....	465
3. Tek-Taraflı Değişiklik Yapma Yetkisi	466
4. Fesih Yetkisi	466
E. Yeni Olayların Sözleşmenin Uygulanmasına Etkisi	467
1. Mücbir Sebep	467
2. Fedürens (<i>Fait du Prince</i>) Teorisi.....	468
3. Öngörülemelik Teorisi	469
VII. İdarî Sözleşmelerin Sona Ermesi	472
A. Normal Sona Erme.....	472
B. Zamanında Önce Sona Erme: Fesih	472
VIII. İdarî Sözleşmelerden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları	473

Dördüncü Kısım İDARENİN FAALİYETLERİ

Bölüm 9 KAMU HİZMETİ

I. Tanım (Kamu Hizmetinin Özel Faaliyetlerden Ayırt Edici Unsurları).....	477
A. Maddî Şart (Amaç Şartı): Faaliyet, Kamu Yararı Amacına Yönelik Olmalıdır.....	478
B. Organik Şart: Faaliyet, Kamu Tüzel Kişisi Tarafından Üstlenilmeli ve Onun Tarafından veya Onun Denetimi Altında Bir Özel Hukuk Kişisi Tarafından Yürütülmelidir.....	480
II. İdarî Kamu Hizmetleri - Sınâf ve Ticarî Kamu Hizmetleri Ayrımı.....	482
III. Kamu Hizmetlerinin Hukukî Rejimi	484
IV. Kamu Hizmeti İlkeleri (Kamu Hizmeti “Kanunları”)	487
A. Devamlılık İlkesi	487
B. Değişebilirlik İlkesi.....	488
C. Eşitlik İlkesi.....	489
D. Tarafsızlık İlkesi.....	490
D. Lâiklik İlkesi	491
F. Kamu Hizmetlerinin Bedavahığı/Ücretliliği Sorunu.....	492
V. Kamu Hizmetlerinin Kurulması.....	494
A. Millî Kamu Hizmetleri: Kanunla Kurma.....	495

B. Mahallî Kamu Hizmetleri.....	497
VI. Kamu Hizmetlerinin Kaldırılması.....	497
A. Kamu Hizmetlerini Kaldırmaya Yetkili Makam.....	498
B. Kamu Hizmetlerinin Kaldırılmasında Takdir Yetkisi.....	499
VII. Kamu Hizmetlerinin İşletilme Usûlleri.....	500
A. Kamu Hizmetlerinin Kamu Tüzel Kişileri Tarafından İşletilmesi Usûlleri.....	501
1. Emanet Usûlü (Bir Kamu Hizmetinin Bir Kamu İdaresi Tarafından Doğrudan Doğruya İşletilmesi).....	501
2. Kamu Kurumu Usûlü (Kamu Hizmetinin Bir Kamu Kurumu Tarafından İşletilmesi).....	503
B. Kamu Hizmetinin Bir Özel Hukuk Kişisi Tarafından İşletilmesi Usulleri.....	504
1. Tek-Tarafılı Görevlendirme (Statüer Görevlendirme): Kamu Hizmetinin Kanunla veya Tek Yanlı İdarî İşlemlerle Görevlendirilen Özel Hukuk Kişisi Tarafından İşletilmesi Usûlü.....	505
2. Sözleşmeyle Görevlendirme (Akdî Görevlendirme): Kamu Hizmetinin Sözleşmeyle Görevlendirilen Özel Hukuk Kişisi Tarafından İşletilmesi Usûlü....	508
a) İmtiyaz Usûlü.....	509
b) İltizam Usûlü.....	513
c) Müşterek Emanet Usûlü.....	515
d) Vekâlet Usûlü.....	516
e) Yeni Usûller.....	517
aa) Görevlendirme Sözleşmesi Usûlü (3096 Sayılı Kanun).....	517
bb) Otoyol Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi Konusunda Görevlendirme Sözleşmesi Usûlü (3465 Sayılı Kanun).....	518
cc) Türk Telekomun Görevlendirilmesi Sözleşmesi Usulü (4502 Sayılı Kanun ile Değişik 406 Sayılı Kanun).....	519
dd) PTT AŞ'nin Görevlendirilmesi Sözleşmesi Usûlü (6475 Sayılı Kanun)...	519
ee) Yap-İşlet-Devret Usûlü (3996 Sayılı Kanun).....	519
ff) Yap-İşlet Usûlü (4283 Sayılı Kanun).....	520
gg) Elektronik Haberleşmede Kullanım Hakkının Verilmesi Yoluyla Yetkilendirme Usûlü (5 Kasım 2008 Tarih ve 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, M.9).....	521
hh) Kamu-Özel Ortaklığı Usûlü.....	521
f) Diğer Usûller (İsimsiz Sözleşmeler).....	521
Türkiye'de Yargı Organlarının İmtiyaz Sözleşmesi Saplantısı ve Buna Tali Kurucu İktidarın Tepkisi.....	522

Bölüm 10

KOLLUK

I. Kamu Düzeni Kavramı.....	524
A. Klasik Anlayış: "Geleneksel Üçlü".....	525
1. Kamu Güvenliği.....	525
2. Kamu Huzuru.....	525
3. Kamu Sağlığı.....	526
B. Modern Anlayış.....	526

1. Genel Ahlâk Unsuru	526
2. Kamusal Estetik.....	526
3. İnsan Onuru.....	527
4. Bireylerin Kendilerine Karşı Korunması	527
II. İdarî Kolluk - Adlî Kolluk Ayrımı	527
A. Ayrımın Kriterleri.....	527
B. Ayrımın Sonuçları.....	529
III. İdarî Kolluğun Özellikleri	530
IV. Genel İdarî Kolluk - Özel İdarî Kolluk Ayrımı.....	531
A. Genel İdarî Kolluk	532
1. Merkezî İdare Kolluğu (Devlet Kolluğu)	533
2. Mahallî İdare Kollukları.....	535
B. Özel İdarî Kolluklar	536
V. Kolluk Makam, Amir ve Personeli.....	537
Kolluk Makamı-Kolluk Amiri-Kolluk Personeli Ayrımı.	537
VI. Kolluk Yetkilerinin Çatışması ve Yarışması	538
A. Merkezî İdare Kolluk Makamları Arasında Çatışma ve Yarışma.....	538
B. Merkezî İdare Kolluğu ile Mahallî İdare Kolluklarının Çatışması ve Yarışması.....	539
C. Mahallî İdare Kolluklarının Kendi İçinde Çatışması ve Yarışması.....	540
D. Genel Kolluk Yetkileri ile Özel Kolluk Yetkilerinin Çatışması ve Yarışması	540
E. Özel Kolluk Yetkilerinin Kendi Arasında Çatışması ve Yarışması.....	541
VII. Kolluk Usûlleri.....	541
A. Serbestlik Usûlü (Düzeltilici Sistem)	542
B. İzin Usûlü (Önleyici Sistem)	542
C. Bildirim Usûlü	543
VIII. Kolluk Tedbirleri (Kolluk Eylem ve İşlemleri).....	543
A. Düzenleyici Kolluk İşlemleri.....	544
B. Bireysel Kolluk İşlemleri.....	544
C. Kolluk Eylemleri.....	545
IX. Kolluk Eylem ve İşlemlerinin Hukuka Uygunluğunun Şartları (Kolluk Yetkisinin Sınırları).....	545
X. Kolluk Yetkisinin Genişlemesi (Olağanüstü Hâl Yönetim Usûlünde Kolluk Yetkisinin Sınırları)	549
A. Olağanüstü Hâl İlân Kararı.....	550
B. Olağanüstü Hâl İlânının Sonuçları	551
C. Olağanüstü Hâlin Uygulanması	552
C. Olağanüstü Yönetim Usûllerinde Yargısal Denetim.....	553
XI. Kolluğun Zor Kullanma Yetkisi (Kolluk Tedbirlerinin Cebri İcrası)	553
XII. Kolluk Tedbirlerinin Müeyyideleri.....	555
A. Cezaî Müeyyideler.....	555
B. İdarî Müeyyideler.....	556
1. İdarî Müeyyide Çeşitleri	556
2. Kolluk Tedbirlerinin Müeyyidesi Olarak Çeşitli Kabahatler	556
a) Emre Aykırı Davranış Kabahati	556
b) Diğerleri	556
3. İdarî Müeyyidelerin Verilmesi ve Uygulanması Usûlü	557

Beşinci Kısım

İDARENİN HAREKET ARAÇLARI

Bölüm 11

KAMU GÖREVLİLERİ

I. “Kamu Görevlisi” Teriminin Değişik Anlamları.....	559
II. “Kamu Görevlisi” Tanımı ve Kamu Görevlisi Olmayanlardan Ayrılması.....	560
III. Kamu Görevlisi Türleri: Memurlar ve Sözleşmeli Personel	562
A. Memurlar	562
1. Devlet veya Diğer Kamu Tüzel Kişilerinde Çalışma Şartı	563
2. Genel İdare Esaslarına Göre Yürütülen Kamu Hizmetini İfa Etme Şartı.....	563
3. Aslı ve Sürekli Nitelikte Bir Görev Yapma Şartı.....	563
B. Sözleşmeli Personel	563
IV. Kamu Görevlilerinin Hukukî Durumu	566
B. Memurların Hukukî Durumu: Kanunî ve Nizamîdir.....	566
B. Sözleşmeli Personelin Hukukî Durumu: Akdîdir	567
V. Devlet Memurları Kanununa Göre Memurların Tâbi Olduğu Hukukî Rejim.....	567
A. Memurluk Mesleği, Sınıfları ve Kadrolar.....	568
1. Memurluk Mesleği	568
a) Sınıflandırma İlkesi	568
b) Kariyer İlkesi	568
c) Liyakat İlkesi	568
2. Memurluk Sınıfları	570
3. Kadrolar.....	571
B. Memurluğa Giriş.....	571
1. Memurluğa Girişte İlkeler.....	571
a) Serbestlik İlkesi.....	571
b) Eşitlik İlkesi.....	572
c) Görevin Gerektirdiği Niteliklerden Başka Nitelik Aranmaması İlkesi	572
2. Memur Olma Koşulları	573
a) Genel Şartlar	573
b) Özel Şartlar.....	574
3. Atama Yapılacak Kadroların Belirlenmesi ve Duyurulması.....	574
4. Sınavlar: Kpss	575
5. Adaylık (Aday Memur Olarak Atanma).....	575
6. Atama (Asli Memurluğa Atanma).....	576
7. İşe Başlama.....	577
8. İstisnai Memurluklara Atama	577
C. Memurların Değerlendirilmesi ve İlerlemesi	577
D. Memurluk Statüsünde Kısıntı Yapan Hâller.....	578
1. Kadro Açığı.....	579
2. Görevden Uzaklaştırma.....	579
E. Memurluğun Sona Ermesi	581
1. Çekilme (İstifa)	582
2. Çekilmiş (Müstafi) Sayılma	582

2. Memurluktan Çıkarma (İhraç).....	583
4. Koşullarda Eksiklik	583
5. Bağdaşmazlık.....	584
6. Ölüm.....	584
7. Emeklilik.....	584
a) Emeklilik Nedenleri.....	584
aa) Zorunlu Nedenlerle Emeklilik	585
bb) Memurun İsteği Üzerine Emeklilik.....	585
cc) İdarenin İsteği Üzerine Emeklilik (Re'sen Emeklilik).....	585
b) Emeklilere Sağlanan Malî Haklar.....	586
c) Emeklilik Haklarının Düşmesi	586
d) Emeklilerin Yeniden Göreve Alınması.....	586
F. Memurların Yükümlülükleri ve Tâbi Oldukları Yasaklar	586
1. Memurların Yükümlülükleri.....	586
2. Memurların Tâbi Oldukları Yasaklar	588
G. Memurların Hakları	590
H. Memurların Disiplin Rejimi	595
1. Disiplin Cezaları.....	595
2. Disiplin Suçları.....	598
3. Disiplin Cezası Vermeye Yetkili Makamlar	600
4. Disiplin Usûlü	601
5. Disiplin Cezalarına Karşı Başvuru Yolları	603
VI. Memurlar Hakkında Ceza Kovuşturması	605
A. Genel Kurallara Göre Memurların Yargılanması Usûlü	606
B. Özel Soruşturma ve İzin Usullerine Tabi Suçlar: 3628, 5816, 298, 2547 ve 2937 Sayılı Kanunlara Göre Memurların Yargılanması Usûlü.....	606
C. 4483 Sayılı Kanuna Göre Memurların Yargılanması Usûlü.....	607
VII. Memurların Hukukî Sorumluluğu	609
A. Memurun İdareye Karşı Hukukî Sorumluluğu.....	609
B. Memurun İdare Edilenlere Karşı Hukukî Sorumluluğu	609
1. Hizmet Kusuru Teşkil Eden Eylem ve İşlemlerinden Dolayı Sorumluluk.....	610
2. Kişisel Kusur Teşkil Eden Eylem ve İşlemlerinden Dolayı Sorumluluk	610

Bölüm 12

KAMU MALLARI

I. Mal Kavramı ve Çeşitleri.....	612
1. Özel Kişilere Ait Mallar.....	613
2. Kamu Tüzel Kişilerine Ait Mallar (=Kamuya Ait Mallar)	613
II. Kamu Malı Kavramı ve Tanımı (Bir Malın Kamu Malı Sayılabilmesi İçin Gerekli Şartlar).....	614
A. Kamu Mülkiyeti Şartı: Söz Konusu Mal, Bir Kamu Tüzel Kişisinin Mülkiyetinde Bulunmalıdır	615
B. Tahsis Şartı: Söz Konusu Mal, Kamu Yararına Tahsis Edilmelidir.....	616
III. Kamu Mallarının Tasnifi.....	619
A. Tahsis Amaçlarına Göre Kamu Malları.....	619

1. Sahipsiz Mallar.....	619
2. Orta Mallar.....	620
3. Hizmet Malları	620
B. Maddî İçeriklerine Göre Kamu Malları	621
1. Kara Kamu Malları	621
2. Deniz Kamu Malları	621
3. Su Kamu Malları	621
4. Hava Kamu Malları	621
C. Oluşum Tarzlarına Göre Kamu Malları	622
D. Taşınabilir Olup Olmamasına Göre Kamu Malları.....	623
IV. İdarenin Kamu Malları Üzerindeki Hakkının Niteliği.....	623
V. Kamu Malı Niteliğinin Kazanılması ve Kaybedilmesi	624
A. Kamu Malı Niteliğinin Kazanılması	624
1. Tabîî Kamu Mallarının Kamu Malı Niteliğini Kazanması.....	624
2. Sun'î Kamu Mallarının Kamu Malı Niteliğini Kazanması	625
B. Kamu Malı Niteliğinin Kalkması veya Kaldırılması	626
1. Tabîî Kamu Mallarının Kamu Malı Niteliğini Kalkması.....	626
2. Sun'î Kamu Mallarının Kamu Malı Niteliğini Kaldırılması (Adem-i Tahsis)	627
VI. Kamu Mallarıyla İlgili Dönüşümler: Kamu Mallarında Mülkiyet Devri ve Tahsis Değişiklikleri.....	627
VII. Kamu Mallarının Korunması Rejimi	628
A. Kamu Mallarının Devredilmezliği İlkesi ve Bu İlleden Kaynaklanan Diğer İlkeler ..	628
1. Kamu Mallarının Devredilmezliği İlkesi	629
2. Kamu Mallarının Devredilmezliği İlkesinde Kaynaklanan Diğer İlkeler.....	629
a) Kamu Malları Kamulaştırılmaz	629
b) Kamu Malları Haczedilemez.....	630
c) Kamu Malları Zamanaşımıyla Kazanılamaz.....	630
d) Kamu Malları Üzerinde Sınırlı Aynı Haklar Tesis Edilemez	630
e) Kamu Mallarının Tapuya Tescil Zorunluluğu Yoktur.....	630
2. Kamu Mallarının Devredilmezliği İlkesinden Kaynaklanan Diğer İlkeler.....	630
B. Kamu Mallarını Koruma Kolluğu	634
VIII. Kamu Mallarının Kullanılması	634
A. Kamu Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Kamu Mallarının Kullanımı	635
B. Kamunun Doğrudan Kullanımına Tahsis Edilmiş Kamu Mallarının Kullanımı.....	635
1. Kolektif Kullanımlar.....	636
a) Serbestlik İlkesi	636
b) Eşitlik İlkesi	636
c) Bedavalık İlkesi	636
2. Özel Kullanımlar	637
a) İzne Bağlılık İlkesi	637
b) Ücretlilik İlkesi	638
c) Geçicilik İlkesi	639
IX. Kamu Tüzel Kişilerinin Özel Malları.....	639
A. Tanımı.....	639
B. Özel Malların Hukukî Rejimi	640

X. İdarenin Mal Edinme Usûlleri	640
A. Kamulaştırma	640
B. Devletleştirme.....	641
C. İstimval	641
Geçici İşgal.....	643
D. Kamulaştırma, Devletleştirme, İstimval, Geçici İşgal ve Satın Alma Usûllerinin Karşılaştırılması.....	645
XI. Kamulaştırma.....	646
A. Kamulaştırmanın Temel İlkeleri	646
B. Kamulaştırma İşleminin Unsurları	647
1. Yetki Unsuru	647
2. Sebep Unsuru	649
3. Konu Unsuru	650
4. Şekil Unsuru.....	654
5. Usûl Unsuru	654
6. Amaç Unsuru	654
C. Kamulaştırmanın Aşamaları (Kamulaştırma Usûlü).....	655
1. İdarî Aşama.....	657
2. Yargısal Aşama	660
Kamulaştırmanın Yargısal Aşamasının Tamamlanmasının Sonuçları.....	663
D. Malikin Geri Alma Hakkı.....	664
E. İdarenin Kamulaştırmadan Vazgeçmesi.....	664
F. Kamulaştırma Yoluyla İrtifak Hakkı Kurma	665
G. Kamulaştırmaz El Atma.....	667
1. Alelâde Kamulaştırmaz El Atma.....	668
2. Bayındırlık Eserleri İnşası Nedeniyle Kamulaştırmaz El Atma: Dolaylı Kamulaştırma Teorisi	668
H. “Arazi ve Arsa Düzenlemesi” Yoluyla Arazilerin % 40’ına Bedelsiz Olarak El Atılması (İmar Kanunu, m.18).....	670

Altıncı Kısım İDARENİN SORUMLULUĞU

Bölüm 13 İDARENİN SORUMLULUĞU

I. Genel Olarak.....	672
A. Sorumluluk Çeşitleri	672
B. İdarenin Sorumluluğunun Tarihsel Gelişimi.....	676
C. “İdarenin Özel Hukuk Sorumluluğu” - “İdarî Sorumluluk” Ayrımı	678
1. İdarenin Özel Hukuk Sorumluluğu	678
2. İdarenin İdarî Sorumluluğu	679
D. İdarî Sorumluluğun Özerkliği.....	680
E. Devletin İdarî Nitelikte Olmayan Faaliyetlerinden Dolayı Sorumluluğu ve Sorumsuzluğu.....	680

II. Kusurlu Sorumluluk.....	682
A. Kusur Kavramı	682
B. Ağır Kusur - Basit Kusur Ayırımı	685
C. Kişisel Kusur - Hizmet Kusuru Ayırımı	687
1. Hizmet Kusuru	687
2. Kişisel Kusur.....	688
3. Kişisel Kusur ile Benzer Kavramların Karşılaştırması	690
4. Fransa'da Sorumlulukların Birleşmesi	690
5. Türkiye'de Kamu Görevlisinin ve İdarenin Sorumlulukların Birleşmemesi (AY, m.129/5, 40/3 ve DMK, m.13)	692
6. Rücu Davası	693
III. Kusursuz Sorumluluk	694
A. Risk Sorumluluğu	696
Risk Sorumluluğun Özellikleri.....	696
Risk Sorumluluğu Hâlleri	697
1. Tehlikeli Şeyler	697
2. Tehlikeli Yöntemler.....	698
3. Tehlikeli Durumlar	699
4. Meslekî Riskler: Kamu Personelinin Görevleri Sırasında Uğradığı Zararlar	700
5. İdarenin Arızî İşbirlikçilerinin Uğradığı Zararlar.....	701
6. Bayındırlık Eser ve İşlerinden Üçüncü Kişilerin Uğradığı Zararlar	702
7. Toplantı ve Gösterilerden (Sosyal Olaylardan) Dolayı Ortaya Çıkan Zararlar.....	702
8. İdarenin Terörle Mücadele Kapsamında Yürüttüğü Faaliyetlerden Dolayı Üçüncü Kişilerin Uğradığı Zararlar: Sulhen Karşılama (5233 Sayılı Kanun)	702
9. Teröristlerin Masum Kişilere Verdiği Zararlardan Dolayı İdare Sorumlu Tutulabilir mi?.....	703
B. Kamu Külfetleri Karşısında Eşitliğin Bozulmasından Dolayı Sorumluluk	705
1. Bayındırlık İşlerinin Daimî Zararlarından Dolayı Sorumluluk	708
2. Hukuka Uygun İdarî İşlemlerden Dolayı Sorumluluk.....	709
3. Kanunlardan Dolayı Sorumluluk	711
4. Uluslararası Andlaşmalardan Dolayı Sorumluluk.....	712
IV. İdarenin Sorumluluğunun Şartları	714
A. Fiil	714
B. Kusur.....	715
C. Zarar.....	716
D. İliyet Bağı	720
V. İdarenin Sorumluluğunu Ortadan Kaldıran veya Azaltan Haller	722
A. Mücbir Sebep	722
B. Beklenmeyen Hâl.....	724
C. Zarar Görenin Davranışı,	725
D. Üçüncü Kişinin Davranışı,	727
VI. Zararın Tazmini.....	729
A. Sorumlu Kamu Tüzel Kişisinin Belirlenmesi	729
B. Zararın İdareden İstenmesi ve Tazminat Davasının Açılması.....	730
C. Zararın Tazminine İlişkin İlkeler	732
1. Nakden Tazmin İlkesi (İdare Aynen Tazmine Mahkûm Edilemez)	732

2. İdare Sorumlu Olduğundan Daha Fazlasına Mahkûm Edilemez.....	732
3. İstenilenden Fazlasına Hükmedilemez (İstemle Bağlılık Kuralı).....	733
D. Zararın ve Tazminatın Hesaplanması.....	734
1. Tam Tazmin İlkesi.....	734
2. Zararın Hesaplanma Tarihi.....	734
3. Nakdi Tazminatın Türünün Belirlenmesi: Sermaye veya İrat Şeklinde Tazminat	735
4. Feri Tazminatlar	736
5. Sonradan Ortaya Çıkan Zarrlar ve Zararın Sonradan Ağırlaşması	736

Yedinci Kısım İDARENİN DENETLENMESİ

Bölüm 14

İDARENİN YARGI DIŞI YOLLARDAN DENETİMİ

I. Siyasî Denetim: İdarenin Tbmm Tarafından Denetlenmesi.....	738
II. İdarî Denetim: İdarenin İdare Tarafından Denetimi	739
A. İsti'taf Yoluyla Denetim.....	740
B. Hiyerarşik Denetim	740
1. Kapsamı	740
2. Hiyerarşik Denetimin Özellikleri.....	741
C. Vesayet Denetimi.....	741
1. Vesayet Denetiminin Özellikleri.....	741
2. Vesayet Denetiminin Kapsamı	741
D. Denetleme Kurulları.....	742
D. Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulu Tarafından Denetim.....	742
E. İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları.....	743
III. Bağımsız Organlar Tarafından Denetim.....	743
A. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Tarafından Denetim	744
B. Kamu Denetçiliği Kurumu Tarafından Denetim	745

Bölüm 15

İDARENİN YARGISAL DENETİMİ: İDARÎ YARGI

I. Genel Olarak.....	747
A. Yargısal Denetimin Diğer Yollardan Farkları.....	747
B. İdarî Yargı Sistemleri.....	748
C. İdarî Yargının Ortaya Çıkışı	748
II. İdarî Yargı Örgütü.....	750
A. İlk Derece Mahkemeleri.....	750
1. İdare Mahkemeleri.....	751
2. Vergi Mahkemeleri.....	751
B. Ara Derece (İstinaf) Mahkemeleri: Bölge İdare Mahkemeleri.....	751
C. Üst Derece Mahkemesi (Temyiz Mahkemesi): Danıştay.....	752
III. İdarî Yargının Görev Alanı: İdarî ve Adlî Yargı Arasında Görev Dağılımı.....	755
A. Kural: Uyuşmazlığın Çözümüne Uygulanan Hukuk Kriteri ("Görev Esası İzler")	755

B. İstisnalar: Adli Yargının Görev Alanına Giren Uyuşmazlıklar	758
IV. Görev Uyuşmazlıklarının Çözümü: Uyuşmazlık Mahkemesi	760
V. İptal Davası	762
A. İptal Davasının Ön Koşulları	763
1. Göreve İlişkin Ön Koşullar	763
2. Yetkiye İlişkin Ön Koşullar.....	765
3. İptal Davasının Konusuna İlişkin Ön Koşullar: Kesin ve Yürütülmesi Gereken İdarî İşlem	766
4. Davacıya İlişkin Ön Koşullar	767
5. Davalıya İlişkin Ön Koşullar	767
6. Süreye İlişkin Ön Koşullar	768
7. Biçime İlişkin Ön Koşullar.....	770
B. Esasa İlişkin Koşullar.....	771
C. İptal Davasının Sonuçları	771
D. İptal Kararının Yerine Getirilmesi	772
VI. Tam Yargı Davası.....	773
A. Tam Yargı Davası Türleri	774
B. Tam Yargı Davasının Ön Koşulları.....	775
1. Göreve İlişkin Ön Koşullar	775
2. Yetkiye İlişkin Ön Koşullar.....	775
3. Davacıya İlişkin Ön Koşullar	776
4. Davalıya İlişkin Ön Koşullar.....	776
5. Biçime İlişkin Ön Koşullar.....	776
6. Konuya İlişkin Ön Koşullar.....	776
7. Süreye İlişkin Ön Koşullar	778
C. Tam Yargı Davasının Esastan Kabul Şartları.....	778
D. Tam Yargı Davalarının Sonuçları	778
E. Tam Yargı Davasında Kabul (Tazminata Mahkûmiyet) Kararlarının Yerine Getirilmesi	779
VII. Yürütmenin Durdurulması	779
VIII Yargılama Usûlü	781
A. İdarî Yargılama Usûlünün Özellikleri	781
B. Davaların İncelenmesi ve Karara Bağlanması Usûlü.....	781
IX. Kanun Yolları.....	782
A. Olağan Kanun Yolları	783
1. İstinaf.....	783
2. Temyiz.....	784
B. Olağanüstü Kanun Yolu: Yargılamanın Yenilenmesi.....	788
Bibliyografya	789
Dizin.....	794
Yazarların Özgeçmişi ve Yayın Listesi.....	800